

Цетиње, 2. априла

И далеко тамо преко Океана, у великој сјеверно-америчкој Републици, гдје поред свијех друштвених и политичких слобода сваки живи осјећа апсолутну владавину злата, јавни живот наше браће Срба иде током српских прародитељских гријехова и правцем навика, наслијеђених из старе домовине. Колико тај живот налази свој откуцај и израз у неким повинама, он је и тамо, као и овамо, ужасан. Махом вањар, свађа, раздор.

Одавно пратимо јавна гласила наше браће у Америци. Не узимајући у обзир похвалне изузетке, и код њих су лична и котериска питања истакнута испред општих. Листови се међусобно ружно препиру и узajамно окривљују. Како тамо нема политичких мјеста, око којих би се ради амбиција и личне користи водила борба, то су предмет свађе и отмице постала разна удружења, којима је сврха хуманитарна. Око свакојега удружења или савеза скупила се група присталица, коју критикује котерија противника. Критикованима одриче се савјесност, критичарима споре се добре побуде. А сви укупно налазе се под туђим, леденим кровом, на туђем земљишту, гдје сиротињи српски радник у зноју лица тече насушни хљеб. И пошто сви живе у мору једне Републике, која не води никаква рачуна о политичким погледима и мишљењима својих становника, то би се могло очекивати, да бар та у српском јавном животу неће бити употребљавано у личној борби као средство подметање противнику службе туђину. Али напротив, и тамо има „издајника“ и „агената“, ако не републиканске владе, а оно онијех непријатеља, који коче слободу и развиће српскога народа у Европи! На поврх свега подијелили су се и на „реакционаре“, „демократе“, „националисте“, па чак и „социјалисте“, као да представљају организовану политичку целину! И већ једни друге трактирају најпробранијим ријечима из рјечника неких наших овамошњих новина. Кад сву слику укупно гледате, добијате у маломе до појединости све оно, што сваки дан видите у јавном српском животу у Европи. Од заглушљиве граје и свађе не можете да чујете здраву ријеч, ни да запознате одређен програм. Њега управо и нема, као и у овамошњем Српству. Због толиких личних питања, која утрошише драгоцјено вријеме и упропастише животну енергију за веће радове, није се стигло да се уради нешто темељито. И тамо једни граде, други разграђују. На управама друштвенима не одмјењују се снаге ради продужавања започетог посла, већ ради рушења онога, што су други почели. Потајне суревњивости избијају кроз већи

дио листова, који им отварају ступце, у којима се фотографирају пакост, злоба, инат, раздор и несрећна наша склоност према свађи.

Бол у души осјећа сваки објективни Србин, који то из даљине посматра. Бол превелики, јер мора доћи до закључка, да нас косовски гријеси, као каква зла коб, прате чак и у далеке прекоокеанске земље. И у овима, бар у српским хуманитарним пословима, који имају сврху организовања тамошње српске радне снаге и чувања њених капитала, у велико оскудијева свијест о заједничком добру и послушност општим задацима. Управо тамо, у тој највећој Републици овога свијета, има се много шта добро и корисно научити. У првоме реду може се научити, да је слободи и благостању темељ у свијести о дисциплини, заједници и вршењу дужности, и да склоност за неред, раздор и свађу није никада могла ништа чврсто створити ни нешто створено дуго одржати.

Арбанија и Арбанаси

— Доситије међу Арбанасима —

У времену кад се у цијелом Српству на свечан начин прославља стогодишњица великог српског књижевног и просвјетног реформатора Доситија Обрадовића и кад Арбанаси својом кобулом привлаче на себе општу пажњу, интересантно је изнијети шта је и како је Доситије о њима мислио и писао.

Као што је познато, Доситије као млад, враћајући се из Смирне, посетио је и Арбанију, гдје се са њима из ближе упознао и проучио начин њихова живота. Бавећи се 1768. године у Грчкој, Доситије, на позив неких Арбанаса, оде у Арбанију, гдје пробави без много годину дана, узозна земљу и народ и научи арбанашки. Доцније се често сјећао тога времена и у својим дјелима овдје-ондје изнио своје мишљење о Арбанији и Арбанасима.

Доситије је у Арбанију дошао сасвим случајно. Када се враћао из Смирне, вјетар је тако непогодан дувао, да је он са још једним својим другом био пригјерао уз епирску обалу. Како је његов друг био болестан, то нијесу могли ни гдје да се макну. Арбанаси, који су ту на обали дочекали њихову лађу, сажале се на њих и поведу их у своје село. Доситије о томе овако прича:

„Албанеза било је до двадесет момака, сви с оружјем нешице као лавови, а ми два на мазгама. Простосрдачно зовнувши нас, да идемо у њихову варош, говорећи нам: „Ако вам се смиле, останите с нама до живота; нама ће тако мило бити колико да вас Бог с неба нама послао. Ми имамо баш у крај вароши један манастирић Светога Николе; десет калуђера могли би у њему лепо живити, а ми немамо него цигло једнога, јер ми Албанези нећемо да се калуђеримо.“

Сутра дан пошмо се на високе хормовизске планине. Нађемо прекрасну варош од седам стотина домова, све камена зданија како кастели. Само у вароши има око педесет извора, који на крај вароши састављају малену реку; ова баш код манастира спушта се у преужасно дубоку стрмину с таквом хуком, да сам мислио: ту човек никад ни до века не заспа! А по том сам познао да се нигде на свету лепше не спава! Спавајући чини ти се, да си на небу и да ту пријатнију некаку музику слуша.

Доста сам по свеуу одио, али такви великолени и Божје красоте места ни где писам видно. Блаженство се некакво чуствује, само мислити на онаква дивна мјеста. Како би, дакле, било ту живота, да су нарави они људи питоме, и да међу њима закони, правда и просвештен разум царствују и њима управљају! Не-

поњатио је и ужасно је и помислити: докле ће онакви прекрасни, хитри и красни народи и у онаква мјеста само за незнање и слепоту ума у варварству а дивјачству нарава пребивати и један другога за багателу како истог зеца с пушком у чело или у срце погађати...

Зашто су Албанези од толико стотина година све арамеје и убице? Ни зашто друго, него што остају како су им и стари; и што је опасније — мало по мало бивају све то гори, док се не опамете они који њима управљају, пак онда оне који не буду хотели од зла престати све поизвеша, а остале упути на добро и принуди их да живу мирно и паметно и да буду благополучни“.

О арбанашком језику и азбици Доситије на једном мјесту овако вели:

„Ја сам већ могао доста добро албанески говорити. Њихов је језик прост, и зато се ласно даје научити; а с нашим словима пише се, колико да су за њега начињена. И тако сваки дан би писао по који разговор и научио. Томе се Албанези чуђаху и радоваху, видећи, што никад пре нису видели, да се и њихов језик тако лепо даје писати. Ја сам на близу две године после тога у Венецији познао некога попа Теодора, који је и на штампану издао био нешто арбанашки с грчким словима; али с овима не може се ни трећа част тако писати као са словенским. Зашто у Грци нема слова за изговарати жа, ча, ша и ба, а ово је све неотложно за арбанашки као и за словенски“.

Истичући њихово сродство са Србима, он пише:

„Како је мени било код истих Албанеза чути да говоре: „Ко Србијом овлада, тога ћемо и ми за нашег владатеља признати, зашто српски краљи и наши си били“. Недалеко од Хормова наоде се нека прекрасна поља, која Албанези не зову другојаче него Лена-жита. Питам их ја шта то значи, „Не знамо“, кажу ми; „то је име поља“. А кад им ја то изасних, казујући им да је српска реч, „Море калуђеру“, одговоре ми, „не чули се ни томе; ми смо са Србијом један род и племе у старо време били“.

Највећи просвјетни добротвор

— † Обрен Никовић и завјештање му —

У недељу, 20. о. м. умро је у Никшићу Обрен Никовић, бивши окружни капетан у пензији.

Поклоњик Обрен родио се 1856. године у Црквицама у Пиви. Свршио је богословицу на Цетињу и био учитељ до 1875. године. У 1875. години био је војник, а у 1876. години официр, у 1879. учитељ, а у 1880. поново официр. Од 1881. до 1896. године био је племенски капетан у Планини Пивској. 1896. године постављен је за окружног капетана и председника окружног суда у Никшићу. У тој је служби и пензионисан године 1903. У државној служби провео је 30 година, вршећи своју дужност тачно и савјесно.

Својим поштеним радом покојник је стекао лијепо имање, а својом штедљивошћу то је имање очувао и умножио. Његова разборитост у практичним пословима припомога је оснивању и напредовању наших новчаних завџада и сличних установа. Већ само то би било довољно, да се његово име помене са чашћу и похвалом, јер су отаџбини потребни људи, који, часно радећи на увећавању свога имања, потпомажу радност, благостање и културни развој државе и народа.

Побуна у Арбанији

У побуњеним крајевима ситуација се у неколико само измјенила. Ствари се нијесу тиме ни мало окренуле на штедњу побуњеника. Турским трупама стигла је преко Скадра помоћ, са којом су турске трупе покушале, да потисну Арбанасе. И тако су крајем окршаји, који су били неколико дана прекинати, поново настављени свом жестином, али овога пута не око Туза, Дечића и Шинчаника, него тамо даље према хотском благу на домаку Скадра према Кастратима.

Бојеви се воде непрекидно, али са пром-

Поклоњик је имао ону у нас ријетку особину, да је умно штедети кад треба, али није жалио трошити ондје, гдје је то потребно. Пуно је људи, који су у покојника налазили помоћи, а наше културне и просвјетне установе и у Црној Гори и у осталом Српству имале су у њему сталнога помагача и добротвора. Колико је год за поштовање покојникова доброта и готовост да учини помоћ, толико је исто за поштовање његова ширина схватања и бистра памет, којом је регулисавао своја добротинства. Он их је чинио паметно и смишљено, а то удвостручава њихову вриједност.

Плодни и активни живот његов био је стално користан за његову околину. Али он је хтио да његова околина и његова отаџбина има користи од његова напорног живота и рада и послје смрти његове. Као плодови Богом благословеног љета, који нам остају и пошто љето прође, тако је и тековина његова живота остала да послужи на корист будућим покољењима.

Тестамент пок. Обрена права је и лијепа слика живота његова и душе његове. Тај та тестамент показује ко о пажљива и добра према свакоме. Збринуо је њиме своју породицу, није заборавио своју родбину, своје мјесто рођења и мјесто у коме је умро. Показује ширину његова схватања, јер се у тестаменту сјетно и установа у својој ужој отаџбини Црној Гори, и у својој широј отаџбини — Српству. Показује га као увиђавна човека, који зна у чему је највећа потреба нашега времена и стара се да ту потребу задовољи.

Својим тестаментом оставио је сто хиљада пернера за школовање добрих а сиромашних ђака, хиљаду пернера помоћи за подизање школе у Горњим Црквицама, општини горње-црквичкој земљиште за нашу у вриједности три хиљаде пернера. Осим тога оставио је легате, да се упише за члана добротвора: Црногорског Црвеног Крста, Српске Књижевне За друге, Друштва за народно просвјештање у Биограду, Привредника, Матице Српске, Друштва за помагање заната и трговине у Црној Гори, Никшићског Црвачког Друштва, Никшићске Пољопривредне За друге, Фонда сиромашних ђака цетињске гимназије, Фонда сиромашних ђака никшићске основне школе и Фонда сиромашних ђака подгоричке гимназије и т. д.

Овим завјештањима пок. Обрен Никовић ступа у мали број досадашњих просвјетних приложника у Црној Гори као највећи међу њима.

Слава Обрену Никовићу, и лијеп му спомен међу нама!

Мисли

Ко се навикао да шљеди стопама других, тај не мисли ништа, него је оставио друге да мисле мјесто њега.

И ако су дане очи и разум човјеку да гледа и мисли сам, ипак се тим даровима природе слабо ко користи.

Ко се поводи за модом, обично се не руководи својом памећу.

Паметне мисли се у човјеку рађају обично послје пошљедњих глупости.

Кад би сваки човјек онако паметно расуђивао као што расуђује послје српшеног чина, тешко да би ко глупости правило.

Валси

не суревњивости избијају кроз већи

јепљивом срећом и поред тога што су се Арбанаси повукли. Према томе виде-сти, што стижу из Цариграда, о поразима Арбанаса и продирању турских трупа ни мало не одговарају стварности, јер се Арбанаси упорно држе и одолевају навали турској, која ни из близа није постигла онакве успјехе као што се то хоће да представи.

Најмање се може веровати у гласове, који су по страним листовима пуштени, како је арбанашки покрет пролао и како је побуна угушена прије него је и поче-

да. Za to je i prerana radost, koja se u tim izvještajima pretice, da pokret ne može više da uzme širu razmjere i da se prenese na ona arbanaska plemena, koja su se prošle godine bunili i onako silno borili protiv turskih trupa. Jer pobuena plemena nisu nimalo malakšana, niti im izgleda, da će pred turskim trupama ustuknuti i povući se.

I pored toga što pobuene niti s koje strane nemaju pomoći, nastavile i dalje svoju borbu sa turskim trupama sve i ako Turcima ni dalje bude pomoć stigala.

Ne miri će se i dalje produžiti, te će još dugo graditi okrišaja i sukobl, koji se mogu produžiti u nedogled, na ma koliko turske trupe potiskivale pobuene, što do sada nije bilo slučaj.

Sudeći po svemu, Arbanasi ne mogu sa ovim brojem boraca, sa kojima sada raspolažu, računati na velike uspjeh, niti se mogu nadati da će moći prodirati kao do sada. Još mañe će biti izgleda da će imati uspjeha kada stigne i ostala pomoć turskim trupama i topovi i mitraljezi, koji se protiv pobuena nikad. Ali i kraja svega toga, oni će se moći i dalje držati i pobuna neće biti ugušena, ako se oni povuku u planinske i neprohodne krajeve, gdje ni turska vojska ni topovi ne mogu doći i tako će nemiri biti nedogledni, ako za sve to vrijeme Turska ne poradi da ih mirnim putem ne skloni da se ugušaju i ne povrate domovima svojim.

Iz svega toga se vidi, da se glasovi o ugušavanju pobune šire u široj vidljivoj namjeri, da bi se ovaj pokret omladovačko i što ustanak predstavio kao beznačajan. A tek što da se reče za one izvještaje, što ih neki listovi o ovoj stvari donose? Oni klate negacioni, izmišljotinama i raznim odvratnostima, a tu je „Obzor“ na čelu svih. Oni sam spravila nese izmišljene izvještaje i daje ih čitaocima u vidu izvještaja sa Cetinja, ma da mu ih niko sa Cetinja ne šalje.

Oni je do sada navlađali masu gluposti i odvratnih izmišljotina, za koje se ne zna koje su od kojih gore. Da se zastavljamo samo kuriozima radi na izvještaje iz posljednja broja „Obzor“-a, što je pred nama.

U vremenu kada su Arbanasi najviše uspjeha postizali sa turske trupe potiskivali, oni javlja, da su Arbanasi potučeni. Isto tako javlja kako su Arbanasi onkoljeni i izolovani, a to je grubo nepetina. Odvratna laž mu je i da Crna Gora potpomaže ovaj arbanaski ustanak i kad bi odista na Cetinju imao svoja izvještaja, najbolje bi se uvjerno kakvu glupost tim čini. Nemaština je i to je što javlja da je Iso Boletina prišao u Tursku kod Dinoša, jer Iso u pobuene krajeve nije ni zavirao, a još mañe, da je tamo otišao. Pa i iznošenje, da je u Podgorici zavladao panika, da su se Podgoričani dali u bještvo i jurili u Spuz i Danilov Grad, te da ih je oblasni upravitelj silom zadržavao, što mu je ispalo za rukom teškom mukom. Sve je to odvratna, gnušna izmišljotina. Niti je u Podgorici zavladao panika, niti ima razloga stanovništvu da se čega plaši i da bježi, a još mañe je oblasni upravitelj u Podgorici svijet od bje-

stva zadržavao, jer se u to vrijeme, kad je „Obzor“ taj telegram tobož iz Podgorice donio, oblasni upravitelj iz Podgorice nalazio na Cetinju, gdje je i dan danas!

„Obzor“ misli da time drugom nakost, a ne zna da nakost samom sebi, jer ova mo ti njegovi tobožnji izvještaji sa Cetinja služe za srdnju i predstavljaju ta kao neozbiljna i lažava, što mu ubija i ono malo ugleda što je ova mo imao!

Za njime kao da je pošao i „Slatvines Tagblat“ iz Beča. I on je prevatio grdu neistinu. Donio je, da je u šijednoj Crnoj Gori gromičavo raspoloženje i da stanovništvu hoće da kazani u rat sa Turskom. Gluposti!

Da je taj list nastavio kako narod u Crnoj Gori traži mobilizaciju vojske pošto se turske čete gomilaju na crnogorskoj granici, na da crnogorski prvaci iz poigraničnih krajeva dolaze na Cetinje, da graje, da se vojska pošlje na granicu, što je sve prosta izmišljotina, jer od svega toga nema ništa u stvari.

Još mañe ima istine, da je vlada naredila djelimičnu mobilizaciju crnogorske vojske, da bi primirila narod, kao i to, da je do sad mobilisano deset bataljona: šest iz Vasojevića, a po dva iz Moraca i Zege na čelu s vojvodom Lakišem Vovodišem i brigadirom Blazom Boškovišem i Mladinom Vuchinišem i da će te tobož mobilisovane brigade poći u Podgorinu, što je bez ikakvog smisla. Tako je što mogao samo izbaciti onaj, koji nema ni pojam o geografskom položaju, a to odati da i „Slatvines Tagblat“ podvlaže kad veli da su ta tako izvještaji sa Cetinja. Vasojevići i Moraca su na sasvim drugom kraju granice i jako su udaljeni od pobuenačnih krajeva. I kad bi Crna Gora htela da šalje vojsku na granicu prema pobuenačnim krajevima, ona bi se služila Zetom, Kuchima i Brđima i ne bi dovladala vojsku čak s drugog kraja zemlje i to kraja, koji je nakođe prema Turskoj, te bi ostao nezastižen! Dakle ordinarno se izmišlja!

Izmišljotina je, i da u Crnoj Gori ima dobrovoljaca i da se na granici „množe poznate vođe slobodnih četa“ i da oni kao smijeraju da pritegnu u pomoć ustasima, jer u Crnoj Gori niti ima, niti smije da ima dobrovoljaca, na vreme tome i sve ove priče o njima izmišljene su, a najmañe može biti riječi o nekakvim poznatim vođama ustaničkih četa, kad su i vođe i čete o kojima „Slatvines Tagblat“ saña niod nećije mañe i ništa više.

Ništa mañe odvratnija je i izmišljotina, kojom se završava ovaj izvještaj „Slatvines Tagblata“, da se tobož Crnom Gorom ore ratoborni poklici, da je vlada nemoćna da utiša i savlada tu upornost i da je u Crnoj Gori uvjerenje, da je rat na pratu i da je nemoćan. Jer da je sve to tako, zar bi ovako bilo ovačak mir i poradak i zar od toga ne bi prezali mnogobrojni turisti iz sviju krajeva svijeta, koji neprekidno stižu u Crnu Goru i po njoj šetaju, ne mogući se dovoľno da načude kako pojedini listovi tako besramno i grubo

ski radi, očigledno nazaduje: jer, zemlju ne čine bogatom zlato i srebro, već njeno stanovništvo, ako je ono potpuno razvijeno, radno i inteligentno.

Prije nekoliko stotina godina, nije bilo na svijetu bogatiji naroda od srpskog, o čemu najbolje svjedoče i pričaju naše narodne pjesme, stare grafičine i zadužbine, koje se vijaaju gdje je Srbija nekad bogato živjela. Našim stariim predjima, koje je vjebra vezivala i držala u cjelini, predaja i junacke pjesme zapajale duhom poučavanja, nije im ni do čega stalo bilo, dok im se svijetlalo za porasom pozlaćeno oruđe, dok im je bilo cini tor i obor, puša cigala i ambar — a drugi narodi bili su pravi siromasi. Nas pravda pred svijetom i jest za opravdanje, da se znanje nijesmo mogli od gušavice najezde jirno razvijati, već smo morali, kad god je potreba bilo, poturiti razi i motiku nek rpa, a lagiti svijetlo oruđe, odložiti „gori i palanici“ da brani mo oganjite svoje. Naporedo sa čistim odmetanjem, srpski narod bio je u tako nezgodnim i teškim prilikama, da su na nega sa sviju strana navlađivali, da ga na najprepređeniji način sruve, razbiju i upropaste i t.d.

Današnje privredno stanje u Crnoj Gori, ne obziujući se na vjekovima slavnu borbu: „za kret časni i slobodu zlatnu“, blagoda reći N. V. Kralju Gospodaru na svagda očipskom staraju na unapređenje privrede —

izmišlja u najveće odvratnosti o prilika u Crnoj Gori?

Ako je to „Slatvines Tagblat“ izmišljeno namerno radi senzacije, slabo će se time preružiti čitaocima, a ako ga je ko iz njegove okoline nasamarilo, mi možemo samo da ga sažaljeva mo što je tako plitko i glupo bio.

A da bi se videlo sa kojom ozbiljnošću pojedini listovi prate cno ovaj pokret, najbolje je dokaz to, što se služe informacijama iz Kozna, Minihena i odakle sve još ne, ali ne samo izvornim, koji su u neposrednoj blizini pobune.

I kad se tako izmišlja na očigled svijeta, jasno je koliko se može pokloniti veri u isanje tih listova u nište...

Naprotiv, naša pouzdana izvještaja glase, da se ustanici uopšte drže i da odvlađaju turskoj navali, kojoj još nije ispalo za rukom ni dani potisne, a još mañe, da ih rastjera i pobunu uguši.

Naprotiv, vijesti što ih imamo od naših izvještaja o pobuni ove su:

Pomoć turskim trupama

Sjennica, 30. marta. — *Iznenadno je naređeno, da se sazovu svi redifi iz novo-pazarskog sandaka, od kojih je jedan dio već poslan u Peñ, a drugi će se poslati još ovih dana.*

Ovo sazivanje redifa, tumachi se time što će se sazvani redifi uputiti u pomoć turskim trupama u pobuenačnim krajevima, ali se drži, da je jedan dio ostaviti u Peñi, kako bi onemogućio ustanak u peškoski i Đakovickoj nahiji.

Ulcinj, 30. marta. — Posljednjih dana za Skadar nije prošla ni jedna laža sa turskom vojskom, i ako se, prema ranijim vijestima iz Caringrada, moglo zaključiti, da će doći pomoć turskoj vojsci protiv pobuena. Isto tako nije još stigla nikakva vojska ni u San Đovani di Medua.

Ovdje se govori, da su pobuene niti zauzeli zasjed u obali Bojane kako bi napali na laže, koje bi imale da vrše prevoz vojske u Skadar.

Gusiñe, 30. marta. — *Zvanično javlja, da je iz Peñi ekpedovano za Gusiñe šest bataljona vojske, koja ima ova mo da dođe da bi pritekla u pomoć turskim trupama protiv pobuena.*

Ova ekpedicija se sastoji iz šest bataljona, ali je od toga dobar dio redifa. Vojska može biti do 2000 u svemu, što asera što redifa. Oni vuku četiri brdska topa i četiri mitraljeza. Na čelu ekpedicije je komandant Đakovickog korpusa. Kako je sam komandant javlja, ovaj pomoćni zaatak da Arbanase s laža navlaće.

Dužak ove ekpedicije u Gusiñe se očekuje dana.

Bojevi u Kastratima

Podgorica, 31. marta. — Pošto su Arbanasi odvratili da Šinčanik ne zauzima u juriti, da bi uspešnim jrtve, ostavili su oko njega jaku opsadu i na Denu oko sto pedeset ljudi, na se povukli prema Kastratima, očekujući na pomoć turske vojske, koja je izšla da iz Skadra dođe ovih dana. Šinčanik drže u opsadi kako bi tursku vojsku u njemu primorali na predaju, ne dađi, da im

postepeno ide naprijed. Napredak u privreda počio tek od 1880. g. kad je naš seljak dobio prostora pola i, ne treba zaboravljati, da je Crna Gora u kojoj se preko 90% stanovnika bave zemljoradnjom — privredna država.

Za racionalnu obradu, opit i praksu za naše privrednike već izlazio lozih i voćnih rasadnika: na Danilovom gradu, Podgorici, Crjinići, Palaniku, Baru, Mañ, Moraci, kao i stolarski zavod, mlačaricu, živinaricu i pastuvne stanice. Ikiñi — Podgorica, Nomenuti rasadnici i zavodi živu su prijatelj za seljaka, odakle, pored materijalne koristi, crni joni i stvarne pouke, koje znanje uspešno primjenjuje na svoim malom imanju. Za zajednički rad i svijetlovača postoji Privredni Savjet, u kojemu se rješavaju važna pitanja u priilog privrede i njene racionalnosti, a osnovano je viši broj zemljoradničkih zdruza, pod nadzorom Odeljenja Nar. Privrede Kr. Ministarstva Unutr. Djela, koje i upravlja privredom. Da bi naš seljak došao i do poica za racionalniju obradu svoje imanja, imalo dobro uređeno povećane zavode na Cetinju, u Ikiñi, Podgorici i Baru, koji su zavodi onog i svoje filijale otvorili. Naš privrednik može danas preko trgovaničkih društava da nabavi sve potrebne sirovine i alate, a za vaspitavanje i usavršavanje mladih privrednika u raznim zanatima, lijenu uslugu niti društvo za postizavanje zanata i trgovine u

se donosi hrana iz Skadra. Međim oni sad dobijaju hranu, zahvaljujući predstavljenosti naših vlastiti, na Podgoricu.

Povlaćeni se prema Kastratima Arbanasi su zauzeli zgodne položaje kako bi što bolje дочекали pomoć turskoj vojsci iz Skadra i sprečili, da se svoji sa vojskom u Šinčaniku.

Prošlo se čuo glas, da je Arbanasima ispalo za rukom, da otuđu od Turaka dvije laže i miniraju u kraju, što je u tim lažama pod Xuz dođerava, ali se taj glas nije obistinio.

Isto tako povodom unapređenja okršaja, koji je bio u Kastratima između pobuenačih i novih trupa iz Skadra, prošlo se glas, da su turske trupe razbitene i da su desetkovane pobijele ozbiljirite u Skadar, na koji Arbanasi sad namjeravaju da udare. Međutim i ovaj glas nije još potvrđen, jer jak sukob, koji je juče počeo i danas je nastavljen, ali ne porazom Turaka. Turske trupe navlađu iz pobuenačke, ali bezuspješno, jer Arbanasi odvlađaju ovoj silnoj navali, zadržavajući svoje pozicije.

Neobaviještajni smatraju da je povlačenje Arbanasa prema Kastratima njihov uzmak pred turskom trupama, dok to nije tako: Arbanasi su se prema Kastratima povukli s naročitim planom i bitke, koje su se vodile sada, najbolje su pokazale, da im je taj plan bio dobar.

Napad na Dечиñe

Podgorica, 31. marta. — Turske trupe, što se nalaze u Guñima i kraj Šinčanika, pokušale su juče, da izvrše preda i da Arbanase potisnu sa Dечиñe. I ako u malom broju, Arbanasi su im osujetili namjeru, dočekav ih jakim vatrom, te se izrodio silan boj, koji se svršio time, što su Arbanasi ostali i na dalje na svojim pozicijama, a turske se trupe povukle u Tuzi, nemoćni ništa učiniti.

Oni, što su posmatrali ovaj okršaj, pričaju, da su se i jedni i drugi borili svom jestinom. Turci su navlađivali svom silinom, da Arbanase sa Dечиñe potisnu, silajući na njih jaku vatru, dok su Arbanasi uopšte branili svoje pozicije i smišljeno odbijali napad.

Dañi okršaji

Podgorica, 1. aprila. — Sa bojišta polja slabo stižu vijesti, pošto su se znatno udalili.

Nema dana da ne bude boja oko Tuze, ali Arbanasi zadržavaju svoje pozicije.

Juču su dvadeset i pet askera izšla na Dечиñe, ali se od njih ni jedan nije vratio u Šinčanik; Arbanasi su ih sve potukli.

Još od srijede se čuje pušava topona po kastratskim planinama, gdje se silni okršaji vode, ali detalji nijesu poznati. Zna se samo toliko, da Arbanase još služi sreća.

Od tuda je sinoć pignest porodica arbanaskih prebjeglo u Podgoricu i one pričaju kako se pobuene niti drže dobro i odvlađaju turskoj navali.

Čarke oko Tuze i okršaji u Kastratima ne prekidaju se.

Takvo će stanje sigurno potrajati i duže vrijeme dok se ne prilakne pomoć

Crnoj Gori, koje je osnovano na Cetinju 1902. g.

Na zemljoradnju, koja je do šesdesetih godina bila vrlo slaba, počela se obraditi ozbiljnija pažnja i već 1869. g. zavedena je „Ekonomija“ kao obavezani predmet u Cetinjskoj Bogosloviji a 1874. g. otvara se prva crnogorska zemljoradnička škola na Danilovom Gradu s odabranim programom. Naš seljak, koji je imao goleme smetnje, poklanjao je višu pažnju stolarstvu — te još i danas u planinskim krajevima, ore sa drvenom ralićom. U ravnicama ta je mala ralićica malo popravljenija, a mnogi su nabavili i plug i vrsalnicu. Poljoko sje me treba namijeniti, jer se skoro narodito te i jetva ne može biti kao treba. — Na zemljoradnju a poglavito na livadarstvo i njene biljke vala obratiti pažnju.

Stolarstvo tako je ozbiljno i korisno za našeg seljaka, da predstavlja skoro savim zanimanje, osobito za sjevru. Na unapređenje stolarstva počelo se raditi još od šesdesetih godina, kad je N. V. Kralj Gospodar za tu svrhu i osnovao u Ikiñi modernu zavod za mješnu industriju, koji je zavod znatno pomogao našim seljacima u unapređenje ukrižavom stane.

Protvoreno govore po svom anatomskom sastavu privreda poznatiji „Brahivros-rasi“, koje ima u suštini blagovolanom državljanu. Naše govore velično je okrajavljeno, te ne može doći ono što meć i miješati, što im

ПОДЛИСТАК

Привреда у Црној Гори

— кратак преглед —

нише:

Иво М. Капућеровић — Сарај, агроном

Да су ми Црногорци радници, као што су јунаци, били би исто тако богати, као што су слави!
Н. Г.

Тако је рекао наш Увјешени Господар, азијаћи да је агркултура основа освадних пародно-привредних култура радности. Плод знања и умјетности, чврст стуб државном и друштвеном напретку, чувар стародревних и вјековима освештаних народних предања, старих обичаја, језика и праједовете вјере.

Да је земљорадња у културном животу лудо и народа од великог значаја то тврди и стари египтовски писак Родумед, који је рекао: „Иако од смртних не може се хранити нити бити без земљорадња.“

Обрађивање земље у прастара времена било је далеко лакше него данас, с тога што се у оне земља обрађивала, као заједничка својина, и само се плодови међу поједина племена и породице дијелили; друго, што је земља била далеко плоднија него данас; и најзад, није им било потребно да пронаде више, него што му је кућа требовала. Данас се то у свему намјенило и сваки онај привредник, који још по старин-

Турку паше, на кога се жељно већ т-
дана вријеме изгледа.

Подгорица, 1. априла. — Један дио
војске из Шипчанка покушао је да се
спаси са помоћу турком војскама што
је дошла из Скадра, те су их Арбанаси
дешне пружили и кад су им на де-
танцима остали су плотунима на њих,
те се отворило силан бој из кога се сумња
да ће Турци читави изаћи.

Долазак Тургут паше

Подгорица, 1. априла. Говори се, да
је Тургут паша стигао са три табора
војске у Скадар и да се кренуо одмах
на Арбанасе, који су га дочекали испод
Кастрата и ватром из пушака заустави-
ли. Том приликом три Арбанаса ра-
нени су топовском гранатом, те су до-
врести у Подгорицу. Они и причају, да
је дошао Тургут паша, али то још није
утврђено.

Бој у Копилику

Подгорица, 2. априла. — Онај дио
турке војске, што је покушао да се кроз
арбанашке редове пробаци и допре до
помоћне турке војске, Арбанаси су до-
чекали код села Копилика, што се налази
намеђу Враке и Скадра, и ту се от-
ворило крвави бој, у коме је било много
мртвих и рањених и с једне и друге стра-
не. Цело је село изгорело. Говори се,
да су Турци том приликом тако потуце-
ни, да су многи низами побјегли чак у
Скадар, те се проносе гласови да су десет
низам од страха полудјели. Многи ра-
њеници из тога боја пренесени су у Под-
горицу.

Српство

Окружница митрополита Нићифора.
Архиепископ и митрополит рашко-при-
зренски и епарх горње мизије Нићифор
уложио је на српско православној народ
епархије рашко-призренске окружницу,
којом се описује од њега и објашњава
уверење због којих је дао оставку, повла-
чи се у мир. У тој окружници митропо-
лит Нићифор износи како је још од са-
мог почетка имао више брига и тежња
и нарочито стварних парница него око
редовних текућих црквених послова, да
су те невоље тако многобројне биле, та-
ко су се томидали разни прохтеји, да
из ових десет година није имао ниједног
мирног дана, ни часа. Нарочито га је у
бави бацало црквено-школско питање.
Он је заступао гледиште, да треба
тражити законске заштите да се пошту-
ју повластице, које су вијековима Срби
живљали, што је одобравала и патриар-
шија, док су државне школске власти биле
у великој противи. Како су се и други у-
мјешали у ту ствар и одустали од по-
властица, само да би школе српске биле
створене, митрополит је схватио, да се
крпе интереси и цркве и школе и
српског народа и није хтио да одуста-
је од признатијих вијековних привилегија.
Али га зато нијесу ни слушали, него су
радили и без њега и против његове во-
ље. То га је натјерало, да одступи и о-
ставку положи, те му је она и уважена
и за администратора епархијског одређен
је архимандрит Сава, клирик скопске епар-

добрих јармова, како би требало. За обла-
горађивање и поправити наше говеди, о свим
добра, а особито шаранске, пилеве и васо-
ривачке, које поред доброг меса давају и фино
вуну. Кучке овде дају дебелу вуну и нема
голикe вриједности за прераду. Ова јана до-
лази оуда, што су махом укрштанање са
арбанашким овновима. Домаће овце најбоље
везамо поправити, ако бирамо добра приклад-
на грла и спаривамо у сопственој крви.

У интересу подизања шума, коза се про-
риједила и само се придржава у врло малом
броју.
Наше коње, као и магарца ваља укрш-
тавати поправити, јер је и једно и друго
одржављиво, и тешко подмирује домаће по-
требе.
На поправку домаћих свина треба се оз-
биљније заузети — јер свињске, које данас
голицо, слабо се сељаци исплаћује труд и не
одговара захтијенима потрошача.

За унапређење и поправку нашу сточу,
набављено је у Ниш, Стојарском Заводу не-
колико грла (краве и бик) «витагор», до-
дних ована и ована «хородеика» и «астрар-
ханка», два добра хата, два магарца, и сви-
ња «јокшир» и «беркшир» у чему ће се

Опаратјајући се од наставе, митропо-
лит наглашавало да се од ње одваја тре-
тено, а не и духовно, пошто ће с њом
остати до краја живота. Пријатељ, који
нам је послао ову окружницу митрополи-
тову из Приштине, уверава нас како срп-
ски народ у овим крајевима јако жали
због одступања Нићифоровог, што је и
сасвим разумљиво, јер је он и радом
и држањем потпуно заслужио љубав на-
родну. Ми можемо само жалити што је
до тога дошло.

Нова школа у Биограду. Као што из
Биограда јављају, неколико млађих тамо-
шњих људи дошли су на врло лијепу и-
деју. Они мисле да покрену мисао о от-
варању школе, у којој би се могли изу-
чавати сви «словенски» језици и држати пре-
давања о свима важнијим културним по-
кретима код Словена. Они ову мисао
овако образложују: У нас сваки дан
расте интересовање за словенске
ствари. Да би се пружио што више мо-
гућности нашој публици да се још боље
упозна са животом и радом Словенства
моћи ће само тако ако прати њихов жи-
вот и рад, а да би то могла слушаће
разна предавања и учиће језике њихове.

Словенство

Пјешнице око свијета. Свјетски путник
Константин Велчић, који се године
1903. упутио пјешнице на пут око свијета
дошао је већ на повратку са свога
огромнога пута до Цариграда. Још онај
кратки комад пута, па ће Велчићов навр-
штити свој пут пјешнице око земље. У Со-
фији спремају нарочито спортски
крugови — особити дочек истрајном пје-
шаку.

Прогон Словена на Ријеци. Прогону
Словена и срамоћењу свега, што је сло-
венско на С. Ријеци нема краја. Домаћи
одроди и туђински издајници, управо се
натјечу у сузбијању Словенства. Против
словенске акција покреће се из саме град-
ске управе.

Прије пет година, кад су хрватски со-
колови на повратку из Загреба на С. Ри-
јеци онако фанатски нападани, повела се
у свим градовима словенским акција, да
се бојкотирају ријечки насрљивци који од
словенске помоћи живе а сваком згодом
показују, како на С. Ријеци мрце. Јаче их
казнило није могуће. Али ни ова акција
остала је код саме пријетње, па није чудно,
што се хакер на Словенцима Српској Ри-
јеци настава. Сај су у ринцима нака-
нили, да из политичке службе мању све
особе, које нијесу затарије своје словен-
ско поријекло или има у рођака Словене.
Тако је недавно отпуштена из службе
г-ђица Валерија Меланић, учитељица, без
никаква разлога. Тајнајски лист «Восе»
вели отворено, да је отпуштена за то,
јер је Хрватица, одобравајући дакако не-
законити чин Г-ђица Меланић уложила
је жалбу у Будимпешти, али је упућена
на министарство просвјете. Од министар-
ства је дошло рјешење, којим се отпуст
противзаконитим проглашује и учитељица
поновно намењена. Ово је рјешење про-
читано у сједници градскога вијећа од
14. пр. мј. Против те одлуке министар-
ства уложило је заступаство жалбу на
управно судиште. Надамо се, да ће од-
лука управнога судишта бити повољна

као што су елави!» — И издато оно на-
ређење: «да сваки војник поседи 200 лова»
— тако је побудило и дао енергије при-
вреднику — виноградару — да од тог дана
управо и почиње цијепање виноградарства.
Периодоспора и др. паразитне болести редовно
су нападале у потоње доба виновој лози, са
којима се наш виноградар тако борио, да је
увјек оскућивао своју бербу.

Отварање друге земљорадничке школе у
Подгорици 23. фебруара 1903. год., као и
америчког винограда под руководством г.
проф. Ф. Јерговића јако је прискочено у по-
моћ нашем привреднику. Из тога расадника
америчке лозе раширена је вета, и данас
имамо два узгледна америчка расадника —
матичња — за извођење резница за ка-
мпање и осивање винограда на америчкој
подлози — једина силе од филоксере.
Виноградарство, којему се са сваког гле-
дишта поклањају највише пажња, ускоро ће до-
стићи свог пика, и пригорско вино заузети
достојно мјесто на свијетским трговима.
Наше сјеверне шуме врло су богате. Наш
привреднику дава се могућност, да се
постепено користи тијем богатством отварањем
модерних шегарница и др. индустријских по-
дузећа у Нишвићу, Зети (Шушва), Кола-
шину и Улицу. На југу шуме су много
слабије, јер се до сад не пошумљивава го-
леди није ни водило рачуна. За унапређење
и пошумљивање голеди основан је у Подго-
рици државни шумарски расадник са разно-

како што су елави!» — И издато оно на-
ређење: «да сваки војник поседи 200 лова»
— тако је побудило и дао енергије при-
вреднику — виноградару — да од тог дана
управо и почиње цијепање виноградарства.
Периодоспора и др. паразитне болести редовно
су нападале у потоње доба виновој лози, са
којима се наш виноградар тако борио, да је
увјек оскућивао своју бербу.

Отварање друге земљорадничке школе у
Подгорици 23. фебруара 1903. год., као и
америчког винограда под руководством г.
проф. Ф. Јерговића јако је прискочено у по-
моћ нашем привреднику. Из тога расадника
америчке лозе раширена је вета, и данас
имамо два узгледна америчка расадника —
матичња — за извођење резница за ка-
мпање и осивање винограда на америчкој
подлози — једина силе од филоксере.
Виноградарство, којему се са сваког гле-
дишта поклањају највише пажња, ускоро ће до-
стићи свог пика, и пригорско вино заузети
достојно мјесто на свијетским трговима.
Наше сјеверне шуме врло су богате. Наш
привреднику дава се могућност, да се
постепено користи тијем богатством отварањем
модерних шегарница и др. индустријских по-
дузећа у Нишвићу, Зети (Шушва), Кола-
шину и Улицу. На југу шуме су много
слабије, јер се до сад не пошумљивава го-
леди није ни водило рачуна. За унапређење
и пошумљивање голеди основан је у Подго-
рици државни шумарски расадник са разно-

за отпуштено учитељицу. Али помислимо,
што ће све морати да подноси г-ђица
Меланић само за то, што је словенске
крви!

Поглед по свијету

Положај у Аустрији

Како је политичка ситуација у Ау-
стрији сада замршена доказује безгла-
вост, која влада у страначким круго-
вима. Сви се спремају за изборе, али
без одређеног циља и програма за успо-
ставу нормалних парламентарних односа.
Чују се чак и предлози, да би влада мо-
рала подузети иницијативу за реформу
пословника, у што Бинерт неће да се
упусти, јер сматра да је у том питању
једино царевинско вијеће компетентно и
аутономно. Многи врло угледни полити-
чари неће више да се кандидирају, а и
то је знак, да се не надају у радиу спо-
собност будућег парламента. Све је то
пошљедница Бинертова режима, који се
мало или никако не брине за уставна
начела. Пропоси се и један досад непо-
тврђен али симпатичан глас, да дил-
матински заступници не мисле више сту-
пати у Једноју, него по потреби при-
кључити се овој или оној парламентарној
групи, јер неће да буду више чешки
или словенски приреници.

Шпањолска и Ватикан

Као што јављају, шпанолска је ко-
мора узела већ у претрес закон о ма-
настирима по којему су манастирска
индустријална подuzeћа подвргнута оп-
штем опорезовању а манастирима оду-
зета све привилегије. Папински нунциј
оставиће ових дана Мадрид, те је по том
прелом између Шпаније и Ватикана го-
това ствар.

Из аустријске дипломатије

Аустро-угарски поклисар у Петрограду
граф Берхтолд одступа, а на његово
мјесто долази граф Турн. Посланик у
Букурешту принц Шенбург постаје по-
клисар у Ватикану, а њега ће наслједити
кнез Фирстенберг. Посланик у Техерану
д-р Росторн именован је за поклисара у
Пекингу. Граф Фиргач остаје у Биограду.

Кратке вијести

Куга. Куга у низоземској Индији ши-
ри се у великом брзину. Дневно умире
оде од куге до 50 људи. Болест су
пренијели и распространили малајски Му-
хамеданци, који су се повратили са ха-
лилука из Меке. — Према службеној
обавијести било је на Јави од почетка
овог мјесеца 105 случајева куге. Умрло је
75 особа а 13 их је излјечено. Само
једног дана је обољело 13 особа а 7 их
је умрло.

Спаљивање мртваца у Пруској. Одбор
пруског сабора одбио је основу о спа-
љивању мртваца, те се та основа може
сматрати пропалом и у плану, јер ће
против ње гласати конзервативци, цен-
трум и Пољаци.

Јадранска Жељезница. Турски лист
«Зија» пише како од јадранске жељезни-
це, коју је Србија пројектовала неће би-
ти ништа и да ће она Скадар спојити са
Скопљем како јој њени интереси налагају.

Дневник

Краљ на Ријеци. Његово Вели-
чанство Краљ отпутовао је ономад
на Ријеку.

Пакети за Србију. До сада се
морало уз робу, која се шаље за
Србију поштанским пакетима, да
прилаже и увјерење о поријеклу
робе, али је то сада у интересу са-
обраћаја укинато и од сада за па-
кете што се шаљу у Србију уки-
нато увјерење о поријеклу робе и
замијењено тиме што ће се на ца-
ринску декларацију стављати жиг
с датумом надлежне поште, изузев
за вина и ликере, за које ће и да-
ље морати да буде увјерење. На
овај начин пошљаоцима је учи-
њена знатна штета и убрзан рад
око пошљака.

Примљено за „Љетопис“. На
пошљедњој сједници књижевног
одбора Матице Српске у Новом
Саду, према оцјени проф. Тихоми-
ра Остојића, примљено је као ру-
копис за „Љетопис“ дјело, до сад
у цјелини нештампано, „Живото-
пис Петра II Петровића — Његоша
(Владике Рада)“ од Вука вит. Вр-
чевића. Такође је на истој сједни-
ци и од истог писца предато на
оцјену још и дјело „Хроника свију
главнијих догађаја херцеговачке бу-
не из 1875., 1876. и 1877 г.“ Ово
саопштавамо нашим читаоцима, о-
браћајући им пажњу на поменуто
примљено дјело, које ће с првом
свеском „Љетописа“ почети изла-
зити, ради тога, што је оно напи-
сано без икаквих умјетничких
фраза и навода, већ чисто онако
како се о Његошу у нашем наро-
ду мислило и приповијдало.

Велика множина бјегунаца. Из
Подгорице и Зете јављају, да је
тамо просто нагнула велика маса
пробјеглога народа из Арбаније.
Подгорица је препуна бјегунаца и
рањеника. Велики број има их и у
Кучима и Зети. Наше становни-
штво ударило је на велики јад.
Човјекољубива дужност налаже му,
да тијем невољницима отвори сво-
је домове и прискочи им у помоћ,
али невољника бива све више та-
ко, да домаћи не знају, како ће
им свјема помоћи а да себе не у-
пропасте. И наш санитет биће при-
пућен да на те крајеве, који су са-
да препуни народа, обраћа већу
пажњу, да се не би појавила каква
епидемија.

Духовни концерт. Сјутра по
подне у четири сата прво црквено

првим дрвцем — липњара и четинара, и
већ је сабењем отпочело у оближњој околини.

Циљарство, свиљарство, повртарство, ри-
барство и још неки огранци, и ако су за
нашег привредника као нево споредно зани-
мање — ипак напредује. Услови за разви-
јање помених грана врло су подесни —
само тај рад треба поставити на рационал-
ној основи.

Напорео се развијање привреде, шири
се и привредна књижевност. Наш привред-
ник за практичну поуку има између осталог
поучне књижнице: «Школка башта и њено
уређење», «Најлак болести и штеточине на
шах ујева» од проф. Ф. Јерговића, Пет.,
1900.; «Маћа» од Ш. Калугеровића, Загреб,
1900. г.; «Периодоспора» од М. Титар;
«Воћарство», Пет., 1906.; «Виноградарство»,
Пет., 1910.; од М. Дедовића; «Привредна
календар за 1910. г.», од М. Дедовића и Ш.
Вујовића. Прошле године покренута је «Зем-
љорадничка библиотека» и изашле су свеске:

«Кто треба гајити духан у Цр. Гори» — од
М. Вујовића; — и штампана се друга свеска:
«Болести и непријатељи виноне лозе» од Ш.
Калугеровића. Трећа свеска «Корисне биљке»
од Ш. Калугеровића, брзо ће се дати штампати
и т. д.

Осим ових поука био је покренут лист
«Земљорадник» и «Прог.» лист у Нишви-
ћу, који су брзо престали излазити. За по-
штег привредника увјерје се допозн у дом-
листовима «Гл. Пригорска» и «Пет. Врсти-

пјевачко друштво „Његош“ приређује духовни концерат са врло одабраним програмом, који заслужује општу пажњу, те се надамо да ће публика у што већем броју посјетити овај концерат. Нарочитих позива нема, те је приступ слободан сваком.

Поштанске експедиционе књиге. На нашим поштама уведена је још једна корисна новина, која ће и појединцима и заводима и корпорацијама бити од велике и знатне олакшице око експедовања. Та се новина састоји у овоме: У интересу олакшице и брзине у раду поштанских станица поштанско-телеграфско одјељење ријешило је, да се и приватни заводи, трговине и поједина лица могу за своја поштовања путем поште служити „поштанским експедиционим књигама“, које су у употреби за државна надлежства, како од сад не би посебно узимали рецепис за сваку поједину пошиљку. И тако ће поштански службеници на речене књиге примати и потврђивати пријем само онијех пошиљака за које пошта издаје рецепис. Књиге разишле економски одсек поштанско-телеграфског одјељења, по цијени од 5 перпера. Пошиљаци су дужни да своје пошиљке предају пошти редом, којим су их у књизи завели, како се не би губило вријеме на штету осталијех пошиљака. У интересу је брзине остављено на вољу, да пошиљаци сами афранкирају своје пошиљке, које ће поштански органи само проконтролисати. И тако ће и заводима и трговинама и приватним лицима овом новином бити знатно олакшано у предавању својих поштанских пошиљака, а биће олакшано и самим станицама, од чега ће имати користи и остала публика, која више неће бити принуђена да тако дуго чека на предају писама.

Исправка општине. На биљешку, која је на овоме мјесту у прошлости броју нашега листа изашла под написом „Општински Парк“, Управа општине вароши Цетиња послала нам је званичну исправку. Пошто та исправка није написана у смислу чл. 11. закона о штампи, јер вријеђа уредништво, то је ми нијесмо дужни никако ни штампати. Али да Управа не би посумњала у нашу објективност, која се најбоље посвједочава оном латинском реченицом: „audiatur et altera pars“, ми ипак доносимо овдје стварни извод из поменуте исправке, испуштајући, наравно, увредљиве реченице, које закон категорички за-

бу из поучних чланака, — са којима се знатно могу користити.

Нашем привреднику кад има све подесне услове за успијевање појединих биљака и развијање појединих грана — не остаје друго, већ да својски приоде за рад.

За паутке и савјете у овим тешким радовама наш привредник има Привредно Одјељење са подручним органима (економати), који су у свако доба готови пружити поуке и савјета. За замашнија питања у прилог домаћег економско-финансијског развита постоји Привредни Савјет, као консултивни орган у питањима: привредним, трговачким, индустријским и финансијским.

Даље, наш привредник за материјне помоћи има поменуте: за набавку алата и др. потреба трговачка удружења; за превоз, продају, прераду дом. производа има уредне путове, Монопол Духана, фабрике и индустријска удружења и, најзад, за усавршавање у различ. занатима, — занатлиско-радничка удружења.

Кад има све поменуто, остаје му само прихватити посао — захваљујући заштитнику пољске привреде Њ. В. Краљу Господору и принудити се, да се остваре оне значајне ријечи.

брањује. Према томе, исправка у изводу овако гласи:

Истина је, да је за вријеме пок-Божа Новаковића, као некадашњег предсједника Цетињске Општине, у Општинском Парку засађено неколико дрвета, али је сушта истина и то, да је од тада сваке године у њему засађивано онолико дрвета, колико је потребно било и колико је буџет општински дозвољавао, а прошле године засађено је 50 комада самих борова из државног расадника на Даниловом Граду, који су, шта више, набављени преко Министарства Унутр. Дјела, а уз то посађено је и много коријена другог дрвећа.

Обрезавање старих дрвета, сађење и његовање нових, поправљање и држање путова, ограда и др. врши се под надзором нарочитог општинског баштована.

Општински парк није остављен без надзора, него се редовно чува, те онај, који би у истом штету учинио, казнио би се према прописима постојећих закона.

Нетачно је, да се по путањама врши саобраћај колима, ако се случајно за саобраћај колима не држи то, што се одсјечене гране и отпаило лишће из парка на двоколицама преноси и пијесак, ради насипања путова, на истијема довози.

Зима не попушта. Зима још никако да престане. Ономад у вече бјеше падао и снијег, који се ипак није одржао. Јуче је било ведро, али студено. Цио јучерашњи дан био је сјенер. Из свију крајева Црне Горе долазе жалбе на велику и за ово доба године неприродну студен. И данас је ведро, али дува јаки сјенер.

Позориште. Вечерас се даје с новом подјелом улога „Завађена браћа“, драма у четири чина од Бермана Шатријана. Сутра у недјељу, даје се „Лудост или поштење“, драма у три чина од Дон Хосе Ечергаја, која заслужује сваку пажњу.

Зима у прољеће. Зима се повратила у цијелој Европи. Последње лијепах и топлих дана, што смо их имали у фебруару и почетком марта, зима се поново повратила. Настали су кишевити дани, студен и зима, а на много мјеста пао је и снијег, од кога ни ми нијесмо поштеђени. Због тога је тако захладило, да су настали прави зимски дани. Тако је код нас, тако је у нашем сусједству и у цијелој Европи. Студени вјетрови, које и ми готово непрекидно имамо, толико су студен повећали, да је снијег пао и у самој Италији, а да не говоримо о сјеверним крајевима Европе, гдје влада права зима. На све стране завладало је хладно, кишовито и ружно вријеме, а по многим крајевима су мразови, вијавице и бура, без које није ни Јадранско Море. Ушљед тога лака одјећа већ је замијењена топлим зимским одјељем, које су били многи прије тога скинули и одјенули се лако. Како бечки метеоролози закључују, ово абнормално вријеме неће још дуго трајати, јер ће ускоро настати преокрет и вријеме ће се прољепшати.

Биљешник

— У Бугарској ће се у другој половини јуна извршити избори за велико народно собрание, које ће имати да изврши измјене у уставу.

У недјељу 27. пр. мј. навршило се сто година од како је умро „српско сократ“ Досије Обрадовић.

— У Млетцима ће се 1. јула на свечан начин извршити освећење звоника цркве св. Марка, који се био још прије девет година срушио.

ОГЛАСИ

Гос. Лука В. Влаховић

и.у.мац Краљ. Црногорског Позоришта
Вјеро се са господињом

Катарином

керком гос. уредника листа „Брка“.
Честитамо Г. Б.

НА ЗНАЊЕ

ПУТНИЦИМА у кућу покој. **Гашића** Иван-бегова улица број 27. Примам на храну и спавање са умереном цијеном.

Молим за посјету. С поштовањем
Цетиње. **Димитрије Фатић.**

ИЗДАЈЕМ

Под офит кућу г. проф. **Пушина** у Улицу са петнајест одјељења потпуно меблирану. Иста је подесна за хотел. За цијену и услове обратити се на адресу.

1—1 **Стана Ускоковића** Улицу.

НА ЗНАЊЕ

О ускршњим празницима не могу ове године примати посјете због слабости у кући.

2—2 **Лудвик Наглић.**

ОГЛАС

Ко жели купити сјемена од дјетелине, нека се обрати **Захарии Гвозденовићу** у Подгорици и **Спасу Гвозденовићу** у Данилову Граду.

НАЈВЕЋА ДАЛМАТ. ЗЛАТАРИЈА
АНТ. РАДИЋ
СПЉЕТ
(SPALATO)
ИЛУСТРОЕ ЦЕНИКЕ ЦАЉЕ ВАДАВА

28—50

Објава

Молим све моје дужнике који ми давно дугују, а и поред мојих опомена неће да ми плате, да у најкраћем року подмире своје рачуне. У противном случају бићу принуђен тражити јавним путем. Цетиње.

5—6 **Васиљак Теодоридес.**

БЛАГОДАРНОСТ

Узвијелена срца мога брата и снахе јављају ми да се преселила у вјечност њихова кћи

† ДАНИЦА

9. марта, у Америци (Globe Arizi). Жалост је то велика кад је ово већ трећи смртни случај од кад су прешли у Америку. Сматрам за дужност овим путем из срца и душе заблагодарити свијема мојим пријатељима, кумовима и познаницима, који се налазе у Америци, а који не жалише груга око сахране младе Данице.

Доживотна хвала нашим кумовима: **Нику Бурашковићу** и **Лабу Пламенцу**; браћка хвалатам мјесном љекару и свештенику даље: **Нику Захарићу**, **Ђуру** и **Тому Иванишевићима**, **Крицу Вуковићу**, **Ђуру Поповићу**, **Јовану Мирковићу**, **Јовану Пејовићу**, **Мату Ђуровићу**, **Јоку Швајцери** с мајком и сестром, **Милу Хумцу**, **Филипу Мартиновићу** с фамилијом, **Боју** и **Раду Жижовићима**, **Панту** и **Алекси Бурашковићима**, **Ником Пламенцу** с господином, **Блажу Прди**, **Васу Тошовићу**, **Благоти** и **Раку Вукаловићима**, **Машану Лекићу**, **Крсту Поповићу**, **Милу Брајовићу**, **Петру Јовићевићу**, **Петру Кривокапићу**, **Ником Мартиновићу**, **Ристу Баковићу**, **Андрији Пламенцу**, **Боју Чаору**, **Тому Швајцери**, **Петру Белци**, **Стеву Стојановићу**, **Радосаву Николићу**, **Јазу Врбици**, **С. Калађузовићу**, господи **Видосави Бурића**, **Паштровићима**, фамилијама **Луке Анђуса**, **Луке Радовића**, господињама: **Мили Дракулића** (Личанка), **Букина**, **Борега**, **Вучковића**, **Станковића**.

Хвала свакоме ко ма којим путем у овој нашој жалости учешћа указа.

Цетиње, 1. априла 1911. год.
Ожаљаним стип.
Крсто Беговић
с породицом

НАЈВЕЋА ТВОРИЦА И ТРГОВИНА СРП. ПРАВ. ЦРКВ. УТВАРИ

НИКОЛЕ ИВКОВИЋА у НОВОМ САДУ

у својој кући,
дугавска улица бр. 10

Позната је да нема конкуренције, у јефтним ценама, а још мање усавршено доброј изради црквених утвари, а све ово још надмашује моје огромно

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

Одежда, литија, неба, барјака, крстова, кандила, полијелеја (ћока), плаштаница, кивота, свећњака, путира, пјетохљебница и икона у свима могућим врстама за цркве, домове и т. д. све што у ову струку спада. Иконостасе израђујем тачно по плану на потпуно задовољство мојих црквених муштерија. У плановима имам велики избор.

Свештеничке хаљине израђујем сасвим тачно и добро, то јамчи моја дугогодишња пракса. Шешира, камилавки и погасева имам увек најбољи избор.

НАРУЉБИНЕ ВРШИМ ТАЧНО И ОДМАХ

Адреса за писма и наруџбе:
Nikola Ivkovits, Ujvidek (Novi Sad) Ugarska

3—30

ПРОДАЈЕМ

100

КОМАДА АКЦИЈА ЦРНОГОРСКЕ ПИВАРЕ

„ОНОГОШТ“

за готов новац. Акције су уплаћене 90%. Ко би желио купити, нека се обрати потписатом ради погодбе. Испод 25 комада неће се уступити.

Никшић, 26. марта 1911. г.

1—2 **ШЋЕПО КУСТУДИЋ**